

IN LAUDEM VINI

Ave color vini clari,
Ave sapor sine pari,
Tu qui nos inebriari
Digneris petentes.

Felix homo te plantavit,
Qui te vinum nuncupavit
Contra talem potum
Nullum est periculum.

Felix guttur, quod rigabis,
Felix venter, quem intrabis,
Felix est, quem satiabis,
O beata labia!

O quam placens in colore,
O quam fragrans in odore,
O quam sapidum in ore,
Dulce linguae vinculum!

Ergo vinum collaudemus,
Potatores exaltemus
Non-potentes confundemus
Ad inferni palatia

CANTICUM POTATORIUM

Ergo bibamus,
Ne sitiamus,
Vas repleamus.

Quisque suorum
Posteriorum
Sive priorum

Sit sine cura,
Morte futura
Reperitura.

Mi još nemamo kulturnohistorijsku antologiju naših starih vinskih pjesama (kao n. pr. Fest, Tisch- und Trinklieder der Deutschen 2 Bde. Wien 1811.), ma kolikogod je obilja već i u samoj literaturi prošloga stoljeća, a niti pokušaja, košto ga je u Rusiji poduzeo (ne doduše iz kulturno-historijskih motiva već kao antialkoholičar) D. G. Bulgakovskij Вино на Руси по памјатникам народнаго творчества литературним и художественнымъ. С.-Петербургъ. 1902. pa da bi se vidjelo onda kolika je, među ostalim, rasna razlika, recimo, i prema samim napitnicama dobroga i vrloga Kineza Li-Tai-Po...

Dr. Josip Matasović.

»DVERCE« U ZAGREBU NA GRIČU 1793.

Mala gradska vrata »Dverce« na zagrebačkom »Griču« (gornji grad) izgrađena su g. 1335. između kule na »Dvercima« i nekadašnje kraljevske palače. Po odradbi kraljevoj trebala su biti samo tako velika, da uzmožne kroz njih prolaziti samo po jedan konjanik.

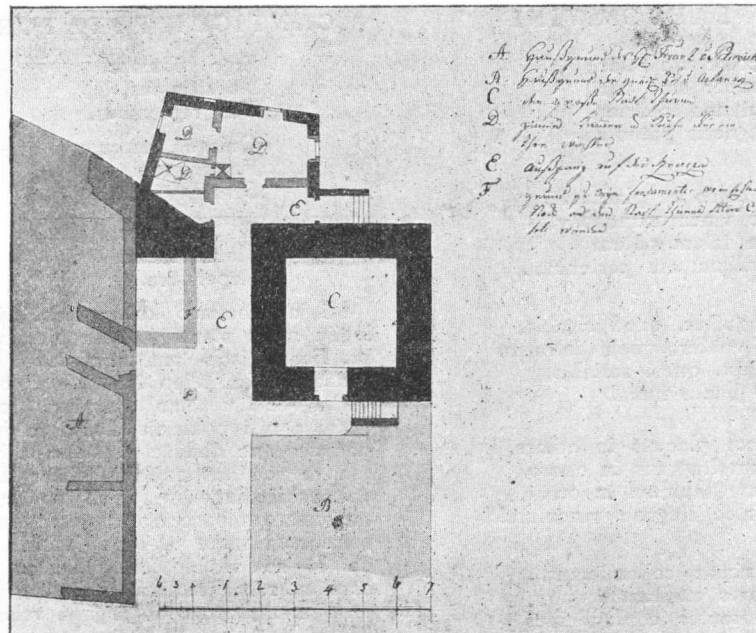
I vrata »Dverce« bijahu zgrada, kakova su od prilike današnja »Kamenita vrata«. Na nekim starim slikama Zagreba prikazana su i ova vrata. Zgrada »Dverce« je pak stajala s vratima izvan gradskoga zida, a samo s jednom stranicom priljubila se gradskom zidu. Sva je prilika, da su prvobitna mala gradska vrata bila na samom gradskom zidu, a da je sama zgrada »Dverce« pregrađena i prigradena prije XVI stoljeća. Ovu zgradu možemo smatrati nekom kulom koja je na osnovi četverokuta trebala služiti i za obranu vratiju »Dverce«, a i za obranu gradskoga zida.

U koliko nam slike pružaju njezin oblik, bila je to zgrada na jedan sprat, a sa prizemlja otvarala su se jedna pol hvata široka vrata do visoke kule na »Dvercima«, od kojih su se spuštale stube do zemlje. Ove su bile 5 stopa široke a naslanjale su

se na visoku kulu na »Dvercu«. Sama pako vrata »Dverce« (u gradskom zidu) bila su široka jedan hvat i jednu stopu, te su stajale upravo do visoke kule, dok je prostor između kule »Dverce« i kraljevske palače mjerio 2 hvata i 2 stope. Stari gradski zid, kao i zidovi kule »Dverce« mjerio je u debljini jedan hvat.

Kula mala nad gradskim vratima »Dverce« kao i sama vrata, porušena su g. 1812.-13.

Pod konac XVIII. stoljeća posjedovao je nekadašnju kraljevsku palaču do »Dverca« Franjo Petrović, koji je bio prodirektor akademije nauka u Zagrebu, a onda isluženi gradski ašešor. On je tu palaču odnosno kuću znatno pregradio i izgradio, namjestivši kućna vrata nasuprot velikoj kuli na »Dvercima«. God. 1793. želio je proširiti svoju kuću tako, da na prostoru između kuće i visoke kule izgradi kuću na jedan sprat, koja bi sprema imala prolaz do vratiju »Dverce«, širok 1 hvat i 4 stope, a tako i prilaz do kućnih vratiju. Za to se on 4. aprila 1793. obratio na gradski magistrat sa zamolbom, da mu se ta gradnja na ures grada pusti.

Nacrt zaželjene gradnje Franje Petrovića oko vrata »Dverce« na Griču 1793

Kao oštetu za to, očitovao je, da će prizemlje zgrade male kule nad gradskim vratima »Dverce«, ili kako ih on naziva »Zverce«, urediti za stan od 2 sobe, i kuhinje za nastanjenje stražara. On se očitova ujedno, da će za uvijek uzdržavati cijelu zgradu nad »Dvercima«, čime bi sebi gradska općina prištedila veliki trošak, pošto je ova zgrada bila malo trošna i ruševna. Petrović je priložio i nacrt ove nove zgrade i preinake. Taj nacrt ovdje prilažemo. U nj su

upisane sve izmjene, te nam jasno tumači sliku cijele ove skupine građevina oko »Dverca«. Kako iz toga nacрта vidimo, tada još nije bilo one kuće, koja se naslanja na veliku kulu »Dverce« prema Sjemenišnoj ulici, već je tamo bio prazni kućni »fundus«.

Gradski je magistrat Petrovićevu za molbu otklonio.

(Originalni spisi i nacrt u arhivu grada Zagreba: Acta a. 1793.).

E. Laszowski.

VRENČEVIĆI.

U ovoj sirovoj građi, onakvoj kakva je ostala nedirnuta iz vremena samoga događaja, pružam bez ikakvog komentarisiranja prepisku među knezom Milošem, s jedne, a Miletom Radojkovićem, tada članom Suda Narodnog Srpskog, Arsom Andrejevićem, visokim dvorskim činovnikom Miloševim i Stevanom Nedeljkovićem-Piročani-
nom, verovatno tada jagodinskim policajem varoškim, s druge strane, o braći Vrenčevićima, kruševačkim begovima, o njihovoj otmići devojaka iz sela Mozgova kod Aleksinca i o bunama naroda zbog toga i ranijih takvih i sličnih nasilja iz te i okolnih oblasti. To je sve knez Miloš vrlo dobro iskori-

stio, te je 1833. g. i zvanično po carskom fermandu iz Carigrada dobio Krajinu sa Ključem, Crnu eRku sa Gurgusovcem, Banjom i Svrlićem, Aleksinac sa Ražnjem i Paraćinom, Kruševac, deo Staroga Vlaha uzimajući u nj deo Novog Pazara što se zove Brvenik i deo drinski sastavljen iz Iadra i Radjevine.

Poslednjih nekoliko (5—6) beležaka odnose se na Miloševo spremanje da ga Turci, dok se sa njima ne pogodi, ne bi iznenadili napadom.

Sva je građa uzeta gotovo samo iz naše Državne Arhive u Beogradu, a brojevi pod